Til Jomfru Maria
Songs to Our Lady

Elisabeth Meyer-Topsøe, soprano
Birgitte Ebert at the Ribe Cathedral Organ



dana cord

[1] Camille Saint-Saëns (1835 – 1921) *2:57*
Ave Maria

[2] Franz Schubert (1797 – 1828) *6:27*
Ave Maria fra Sieben Gesänge aus Walter Scotts die Fräulein vom See op. 52, 1825

[3] Charles Gounod (1818 – 1893) *3:02*
Ave Maria 1859, over J.S. Bachs Præludium i C-dur

[4] Léon Boëllmann (1862-1897) *4:29*
Prière à Notre-Dame fra Suite Gothique op. 25, 1895, for orgelsolo

[5] Max Reger (1873-1916) *2:12*
Mariä Wiegenlied fra Schlichte Lieder, op. 76, 1911-12

[6] Henry Purcell (1659-1695) *7:37*
The Blessed Virgin's Expostulation 1693

[7] Paul Hindemith (1895-1963) *3:14*
Pietá fra Das Marienleben opus 27, 1948

[8] Paul Hindemith *2:12*
Stillung Mariä mit dem Auferstandenen fra Das Marienleben opus 27, 1948

[9] Rued Langgaard (1893-1952) *1:43*
Mariæ Bebudelse BVN 262, 1941, for orgelsolo

[10] Hildegard af Bingen (1098-1179) *1:39*
Quia ergo fra Symphonia armoniae celestium revelationum

[11] Giuseppe Verdi (1813-1901) *4:58*
Ave Maria 1880, tekst af Dante

[12] César Franck (1822-1890) *3:06*
Ave Maria FWV 62, 1863

[13] Gabriel Fauré (1845-1924) *2:01*
Ave Maria op. 67, 1894-95

[14] Giuseppe Verdi *4:05*
Ave Maria fra Otello, 1887

[15] Heinrich Marschner (1795-1861) *5:54*
Ave Maria fra op. 115, 1842

[16] Johann Sebastian Bach (1685-1750) *2:07*
Meine Seel' erhebt den Herren BWV 648
for orgelsolo

[17] Anton Bruckner (1824-1896) *4:11*
Ave Maria WAB 7, 1882

[18] Bo Gunge (f. 1964) *6:30*
Stabat mater 2009 (førsteopførelse)

[19] Richard Wagner (1813-1883) *6:33*
Allmächt'ge Jungfrau fra Tannhäuser, 1845

Elisabeth Meyer-Topsøe, sopran
Birgitte Ebert, orgel

5 af værkerne på denne CD har den latinske Ave Maria-bøn som tekst (Tracknumre **[1]**, **[3]**, **[12]**, **[13]** og **[17]**), desuden genkender man dele af bønnen i nr. **[11]** og nr. **[14]**. Bønnen er i to dele (se oversættelse i tekstdelen):
1. del: *Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus ventris tui, Jesus* er fra Lukas evangeliets 1. kapitel, hvor ærkeenglen hilser på Maria og fortæller hende, at hun skal føde Jesus.
2. del: *Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc et in hora mortis nostrae. Amen* er tilføjet i 1200-tallet, og samlet udgør bønnen stadig en vigtig del af den katolske Rosenkrans-bøn, som også omfatter Trosbekendelsen og Fader Vor. Ave Maria-bønnen blev bedt i Ribe Domkirke som i alle andre kirker i flere århundreder, men med reformationen og den protestantiske kirke forsvandt den. Tilbage er Jomfru Maria, Vor Frue, som mor til Jesus Kristus og som en Tros-Helt, som Kierkegaard kalder hende, der lagde liv og krop til, at ordet kunne blive kød, mens hun sagde: ”Se, jeg er Herrens tjenerinde, lad det ske mig efter dit ord!”

[1] Den franske komponist Camille Saint-Saëns (1835 – 1921) er måske mest kendt for den humoristiske orkestersuite *Dyrenes Karneval*, men han var en enestående begavelse, der foruden musik beskæftigede sig med bl.a. matematik, arkæologi, botanik og filosofi. En årrække var han organist ved den berømte Madeleine-kirke i Paris og læremester for en lang række franske komponister. Hans værkliste omfatter bl.a. operaer, symfonier, klaverkoncerter og kammermusik.

[2] Franz Schuberts (1797 – 1828) *Ave Maria* er et af de mest spillede værker i den vestlige verden. Sangen er fra *Sieben Gesänge aus Walter Scotts die Fräulein vom See* op. 52 (1825). Walter Scotts store digt *The Lady of the Lake*, der handler om en strid fra middelalderen mellem den skotske kong James V og en skotsk adelsfamilie, består af 6 ”cantos”, hvori indgår 11 sange, og det var 7 af disse, som Schubert satte i musik. *Ave Maria* er således Ellens tredje sang, hvor heltinden, skjult i en klippehule og til en trofast gamle tjeners akkompagnement på lut, synger en bøn med flere referencer til det katolske Ave Maria; en bøn, hvor hun beder om beskyttelse både for sin far, den tidligere jarl af Bothwell, og sin elskede Malcolm.

[3] Den franske komponist Charles Gounod (1818 – 1893) skrev sit berømte Ave Maria over J.S. Bachs (1685-1750) præludium i C-dur fra 1. del af *Das Wohltemperierte Klavier*. Gounods bearbejdelse var også i C-dur og skrevet for alt-stemme, den dybe kvindestemme, men sangen findes i utallige arrangementer både for sang og diverse instrumenter med akkompagnement. Gounod skrev en lang række operaer og i de senere år også religiøs musik i form af kantater og oratorier.

[4] Et af de mest spillede værker i den romantiske orgellitteratur er den franske komponist Léon Boëllmanns (1862-1897) *Suite Gothique*, hvor *Prière à Notre-Dame* udgør 3. satsen. Suiten består af 4 kontrasterende satser med 3. satsen som det lavmælte og rolige hvilepunkt. Léon Boëllmann skrev o. 150 værker i alle genrer, men det er især orgelværkerne, der står tilbage som repræsentanter for den særlige franske, romantiske orgelstil.

[5] Max Regers (1873-1916) *Mariä Wiegenlied* er en af de 60 *Schlichte Weisen* opus 76, Reger komponerede i 1911-12 som en slags modsvar på, at hans musik skulle være unødigt kompliceret at lytte til. Kun *Mariä Wiegenlied* slog for alvor igennem, men den blev til gengæld Regers største kommercielle succes.

Den korte tekst er af den jævnaldrende tyske digter Martin Boelitz.

[6] Teksten til Henry Purcells (1659-1695) *The Blessed Virgin's Expostulation* er skrevet af den jævnaldrende, irske digter Nahum Tate, der også stod for librettoen til Purcells opera *Dido og Æneas*. Baggrunden for teksten er Lukas evangeliets kapitel 2,vers 43, hvor Jesus som 12–årig, uden at forældrene ved det, bliver i templet i Jerusalem for at diskutere med de skriftkloge, mens hans forældre drager hjemad mod Nazareth. De bliver væk for hinanden, og i den tid, der går, inden de genforenes, når den fortvivlede Maria at genkalde sig både englen Gabriels besøg og flugten væk fra Kong Herodes barnemord i erindringen. Hun råber på Gabriel, for at han skal hjælpe hende, og er i det hele taget ude af sig selv af bekymring. Hun ved, Jesus er Guds søn, men han er også et menneske, og skønt hun tror på Gud, frygter hun for barnet.

[7] Paul Hindemiths (1895-1963) *Das Marienleben* opus 27, hvorfra både *Pietá* og *Stillung Mariä mit dem Auferstandenen* stammer, er et af den tyskfødte komponists hovedværker. Han komponerede en version i 1923, men fandt senere, at der var flere ting, han ønskede at ændre og skrev derfor endnu en version i 1948. De 15 digte i *Das Marienleben* er skrevet af en af samtidens store digtere, Rainer Maria Rilke, under et ophold på borgen Duino ved Adriaterhavet i 1912. Værket blev til i pauserne, mens Rilke skrev sine *Duino-elegier*. Indholdsmæssigt fortæller digtene kronologisk om Marias egen fødsel, bebudelsen og Jesu fødsel, Jesu lidelse og død og til sidst Marias egen død og himmelfart. *Pietá* er som begreb billedet af Maria med den døde Jesus i skødet, som det kendes fra utallige gengivelser.

[8] Også *Stillung Mariä mit dem Auferstandenen* er fra Paul Hindemith og Rainer Maria Rilkes *Das Marienleben*. Her møder Maria den opstandne Jesus og forsoner sig endelig med, at der var en mening med hans lidelser. Hendes moderhjerte har været sønderslidt, men det heles ved deres sidste møde.

[9] I disse år er komponisten Rued Langgaards (1893-1952) musik ved at opleve en renæssance. Han var barn af romantikken, en enestående begavelse, men også en outsider i dansk musikliv, der stod i opposition til sin samtids førende musikskikkelser. Den eneste faste ansættelse som musiker fik han, da han i 1940 blev ansat som domorganist i Ribe, en stilling han bevarede til sin død i 1952. Årene i Ribe var meget produktive, blandt andet blev symfonierne 9 – 16 til i denne periode. Orgelstykket *Mariæ Bebudelse* er fra 1941, da Langgaard havde været i Ribe i et halvt år. I 2007 blev Rued Langgaard Selskabet stiftet for at fremme kendskabet til Langgaards musik. Selskabet har hjemsted i Ribe.

[10] Hildegard af Bingen (1098-1179) blev aldrig helgenkåret, måske på grund af, at hun var en af sin tids mest kontroversielle, tyske kvindeskikkelser. Hun levede som klosterabbedisse, mystiker, forfatter og læge, men det er især som komponist, hun i de sidste 20 år har været genstand for en fornyet interesse. Hendes musik er runden af den gregorianske tradition for en-stemmig sang, men hendes melodier er mere vildtvoksende og omfangsrige end melodierne fra den regelbundne gregorianske sang. *Quia ergo* er fra en samling af åndelige sange under titlen *Symphonia armoniae celestium revelationum* (Harmoniens samklang af den himmelske åbenbaring).

[11] Den italienske operakomponist Giuseppe Verdi (1813-1901) tog tre gange Ave Maria-bønnen under musikalsk behandling: I 1880 med nærværende

stykke, som oprindeligt er for sangstemme og strygeorkester, og hvor den latinske tekst var oversat af renæssancedigteren Dante. Et *Ave Maria* findes også i operaen *Otello*, som Verdi påbegyndte i 1879. Desuden findes teksten i en sats fra 1889 i *Quatro pezzi sacri*, hvor den er udsat for kor a cappella.

[12] César Francks (1822-1890) musik står som et af de stærkeste udtryk for den franske højromantik med symfonien i d-mol, klaverværkerne og den meget spillede violinsonate, der lige så ofte høres med cello eller fløjte sammen med klaveret. For orgelmusikken havde han en helt særlig betydning både som underviser og komponist. Hans 12 større orgelværker, der blandt andet indeholder *Trois Chorals* fra 1890, er blandt de mest spillede verden over. Disse værker er uløseligt forbundet med fransk, romantisk orgelbygning, som også mange danske orgler gennem de sidste 40 år har taget farve af.

[13] Gabriel Fauré (1845-1924) var en af sin tids mest betydelige franske komponister i kraft af sin stilling som professor og siden direktør ved konservatoriet i Paris. Hans værkliste indeholder få større værker: en enkelt opera, en symfoni, han senere trak tilbage og det meget berømte *Requiem* fra 1887. Til gengæld skrev han en lang række meget raffinerede kammermusikværker og sange. Hans form var som her i *Ave Maria* den korte og velproportionerede i forlængelse af den franske romantik med et strejf af modernitet i harmonikken.

[14] Giuseppe Verdis (1813-1901) opera *Otello* med libretto af den nære ven, komponisten og digteren Arrigo Boito, er en skæbnesvanger historie om kærlighed, jalousi og hævn. I det nærværende *Ave Maria* er vi i sidste akt af operaen, hvor Desdemona netop har sagt godnat til sin kammerpige. Uden for slottet stormer det, og Desdemona har en uheldsvanger fornemmelse af, at dette kan blive hendes sidste nat. Hun knæler og beder sit Ave Maria. Verdi og Boito indfletter heri Desdemonas personlige bøn: bed for dem, der knæler for dig, bed for synderne, for de uskyldige og de svage, men også for dem, der er mægtige og tynget af en ond skæbne. Hun beder således også for sin elskede mand Otello, som når det sidste Ave Maria er sunget, træder ind af døren og kvæler hende.

[15] Den tyske komponist og dirigent Heinrich Marschner (1795-1861) var især kendt i sin samtid for sine operaer, der dannede skole for genren. Hans *Ave Maria* er fra opus 115, der omfatter 7 lieder fra 1842. Marschner var også en kendt musiker i Danmark. I 1836 var han på et meget vellykket besøg i København; et besøg, der ifølge de samtidige beskrivelser omfattede hyldestkoncerter, et hyldestdigt af Oehlenschläger, fakkeltog og selskabelighed bl.a. med tidens store danskere H.C. Andersen og I.P.E. Hartmann. Under Marschners besøg satte Det Kgl. Teater hans opera *Hans Heiling* op, og den blev så stor en succes, at den forblev på repertoiret i 70 år. Efter Marschners besøg i København forsøgte man uden held at tilknytte ham som kapelmester til Teatret.

[16] Johann Sebastian Bachs (1685-1750) orgelkoral *Meine Seel' erhebt den Herren* (Min sjæl ophøjer Herren) BWV 648 er en af de seks koraler, der blev udgivet af forlæggeren Georg Schübler. Fem af de seks koraler er Bachs egne orgelbearbejdelser af kantatesatser. Således stammer denne sats fra kantaten *Meine Seel´erhebt den Herren* til Mariæ Besøgelsesdag, der markerer Marias besøg hos Johannes Døbers forældre, Elisabeth og Zacharias. Selve teksten *Min sjæl ophøjer Herren* er en af de tre bibelske lovsange fra Det Nye testamente. På latin hedder den *Magnificat* (lovsynger), som er det første ord i den latinske tekst fra Lukas evangeliets første kapitel, vers 46-55.

[17] Den østrigske komponist Anton Bruckner (1824-1896) er især kendt for sine 9 symfonier og sin kirkemusik. Han har sat Ave Maria-teksten i musik 3 gange: Nr. 5 i værkfortegnelsen (WAB) er for sopran, alt, kor, cello og orgel, WAB 6 er for 8-stemmigt blandet kor og WAB 7, som findes på denne cd, for solostemme og klaver eller orgel.

[18] Forlægget for Bo Gunges (f. 1964) *Stabat mater* er en melodi, han komponerede til pastor emeritus og salmedigter Holger Lissners salme *Da Guds moder stod ved korset.* Salmen er en dansk gendigtning af det middelalderlige *Stabat Mater* om den lidende Maria, der står ved foden af korset med den korsfæstede Jesus. Som i *The Blessed Virgin's Expostulation* er det Jesu dobbelte natur som både Gud og menneske, der er på spil.
Bo Gunge bor i Ribe og har skrevet en lang række værker til Ribe Domkirke. Hans værkliste omfatter desuden bl.a. to symfonier, en obokoncert, en klaverkoncert, en opera og flere kor- og kammermusikværker.

[19] Richard Wagners (1813-1883) opera *Tannhäuser* fra 1845 er en historie om kærlighed og soning. Wagner skrev selv teksten på baggrund af middelalderlige sagnhistorier, hvor han forbandt sagnet om ridderen Tannhäuser, der skal sone sin tid i Venusbjerget, med myten om 1300-tallets sangerkrig på borgen Wartburg i Thüringer Wald. Vi er i åbningsscenen af operaens tredje og sidste akt. Elisabeths elskede Tannhäuser er ikke vendt tilbage fra pilgrimsfærden til Rom. Tre år er gået, og han er ikke blandt de overlevende fra den lange rejse. Elisabeth føler, at der kun er et at gøre for at frelse hans sjæl; hun beder om at blive fundet værdig til at bede for hans frelse hos Jomfru Maria.

©Birgitte Ebert

The lyrics to the Latin Hail Mary prayer are used in five of the works on this CD (tracks **[1]**, **[3]**, **[12]**, **[13]** and **[17]**). In addition, parts of the prayer may be recognized in tracks **[11]** and **[14]**. The prayer is divided into two parts (cf. the English translation of the lyrics):
Part one: *Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus ventris tui, Jesus* is taken from the Gospel of St. Luke ch. 1, in which the Angel Gabriel greets Mary and tells her that she is to give birth to Jesus.
Part two: *Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc et in hora mortis nostrae. Amen* was added in the 13th century, and the prayer as a whole still constitutes an important part of the Catholic Rosary, which also includes the Apostles' Creed and the Our Father. The Hail Mary prayer was prayed in Ribe Cathedral as in all other churches for centuries, but with the Reformation and the Protestant Church it disappeared. Remaining is Virgin Mary, Our Lady, as the Mother of Jesus and a Faith Heroine as Kierkegaard calls her, who gave her life and body so that the Word might become flesh when she said, "Behold the handmaid of the Lord; be it unto me according to thy word."

[1] The French composer Camille Saint-Saëns (1835-1921) may be known especially for the humoristic orchestral suite *The Carnival of the Animals*, but he was a multi-faceted intellectual, who apart from music was occupied with among other things mathematics, archaeology, botany and philosophy. For a number of years he held the position of organist at the famous Église de la Madeleine in Paris, and a long row of French composers were his students. His musical works comprise among other things operas, symphonies, piano concertos and chamber music.

[2] The *Ave Maria* of Franz Schubert (1797-1828) is one of the musical works played most frequently in the Western world. The song is from *Sieben Gesänge aus Walter Scotts die Fräulein vom See* Op. 52 (1825). Walter Scott's great poem *The Lady of the Lake*, which is about a struggle in the Middle Ages between King James V of Scotland and a Scotch clan, consists of six cantos including eleven songs, of which Schubert used seven for his music. Thus *Ave Maria* is Ellen's third song, in which the heroine, hidden in a rock cave and with a lute accompaniment provided by a faithful old servant, sings a prayer with several references to the Catholic Ave Maria: a prayer in which she asks for protection for her father, former Earl of Bothwell, as well as for her beloved Malcolm.

[3] The French composer Charles Gounod (1818-1893) wrote his famous *Ave Maria* on Prelude in C Major from part one of *Das Wohltemperierte Klavier* by J. S. Bach (1685-1750). Gounod's version was also in C major and written for the alto voice, the lowest singing female voice, but the song occurs in innumerable arrangements, both vocal and for various instruments with accompaniment. Gounod wrote a series of operas and later in his life also sacred music in the form of cantatas and oratorios.

[4] One of the most frequently played pieces of music from the Romantic organ literature is *Suite Gothique*, in which *Prière á Notre-Dame* is the third movement, by the French composer Léon Böellmann (1862-1897). The suite consists of four contrasting movements with the third movement as the low-voiced and quiet point of rest. Léon Böellmann wrote about 150 musical works in all genres, but especially the organ works remain representatives of the particular, French Romantic organ style.

[5] *Mariä Wiegenlied* by Max Reger (1873-1916) is one of the sixty *Schlichte Weisen* Op. 76 composed by Reger in 1911-12 as a kind of answer to the contention that his music was unnecessarily complicated to listen to. Only *Mariä Wiegenlied* proved a great hit, which actually became Reger's biggest commercial success. The short lyrics were written by the contemporary German poet Martin Boelitz.

[6] The lyrics to *The Blessed Virgin's Expostulation* by Henry Purcell (1659-1695) were written by the contemporary Irish poet Nahum Tate, who was also the author of the libretto for Purcell's opera *Dido and Aeneas.* The lyrics are based on the Gospel of St Luke 2:43, in which Jesus as a twelve-year old, without the knowledge of his parents, stays in the temple in Jerusalem in order to have a discussion with the scribes, while his parents leave for Nazareth. They lose track of each other and during the time passing before their reunion, miserable Mary recalls the visit of Angel Gabriel and the flight from King Herod's infanticide. She cries out for Gabriel to help her and is utterly beside herself with distress. She knows Jesus is the son of God, but he is also a human being, and even though she believes in God, she fears for the Infant.

[7] *Das Marienleben* Op. 27 by Paul Hindemith (1895-1963), which includes both *Pietá* and *Stillung Mariä mit dem Auferstandenen*, is one of the German-born composer's main works. He composed a version in 1923, but later on found that there were several things which he wanted to change, and therefore he wrote yet another version in 1948. The fifteen poems in *Das Marienleben* were written by one of great poets at that time, Rainer Maria Rilke, during his stay at the Castle of Duino by the Adriatic Sea in 1912. The work was written during intervals in between Rilke's writing of his *Duino Elegies.* The

poems constitute the chronological story of Mary's own birth, the annunciation and the birth of Jesus, the suffering and death of Jesus and finally Mary's own death and ascension. The idea of *Piéta* is the picture of Mary cradling dead Jesus in her lap as is known from innumerable paintings.

[8] Also *Stillung Mariä mit dem Auferstandenen* comes from *Das Marienleben* by Paul Hindemith and Rainer Maria Rilke. Here Mary meets the resurrected Jesus and finally understands the meaning of his sufferings. Her mother's heart has been broken, but their meeting relieves her pain.

[9] Presently, the music by composer Rued Langgaard (1893-1952) is experiencing a renaissance. Rued Langgard was a child of Romanticism, a uniquely talented person, but also an outsider on the musical scene at that time as he was at odds with contemporary Danish composers and musicians. His only permanent job as a musician he got when in 1940 he was appointed Cathedral Organist in Ribe, a job he maintained until he died in 1952. His years in Ribe were very productive. Among other things he wrote Symphonies No. 9-16 during this period. The organ piece *The Annunciation of Mary* is from 1941 when Langgaard had been in Ribe for half a year. In 2007 the Danish Langgaard Society was founded in order to expand public knowledge of Langgaard's music. The Society is housed in Ribe.

[10] Hildegard of Bingen (1098-1179) was never sanctified, maybe because she was one of the most controversial German women at that time. She lived as a Benedictine abbess, a Christian mystic, an author and a doctor, but especially her career as a composer has for the last twenty years been the object of renewed interest. Her music is conceived in the Gregorian tradition of monophonic singing, but her melodies are more proliferate and with a wider ambitus than regular Gregorian chant. *Quia ergo* is from a collection of religious songs entitled *Symphonia armoniae celestium revelationum* (Symphony of the Harmony of Celestial Revelations).

[11] Italian opera composer Giuseppe Verdi (1813-1901) used the Ave Maria prayer three times in his compositions: In 1880 in the present piece, originally written for singing voice and string orchestra, for which the Latin lyrics were translated by the Renaissance poet Dante. An *Ave Maria* is also to be found in the opera *Otello*, which Verdi began composing in 1879. In addition, the lyrics may be found in a movement from 1889 in *Quatro pezzi sacri*, in which they are scored for a cappella choir.

[12] The music by César Franck (1822-1890) is one of the strongest expressions of French High Romanticism with the Symphony in D Minor, the piano works and the frequently played violin sonata, which may quite as often be heard with cello or flute together with the piano. To the organ music he was of central importance both as a teacher and as a composer. His twelve greatest organ works, which among others include *Trois Chorales* from 1890, belong to the most frequently played organ music in the world. These works are inextricably linked with the French Romantic organ building tradition, of which also many Danish organs during the past 40 years have taken on colour.

[13] Gabriel Fauré (1845-1924) was one the most influential French composers of his time due to his appointment as Professor and later on Head of the Conservatoire de Paris. His list of compositions contains a few extensive works: a single opera, a symphony which he later withdrew, and the very famous *Requiem* from 1887. His form was, like in

this *Ave Maria*, short and well-proportioned as befits French Romanticism with a touch of modernity in the harmony.

[14] The opera *Otello* by Giuseppe Verdi (1813-1901), for which the libretto was written by his close friend, composer and poet Arrigo Boito, is a fatal story about love, jealousy and revenge. In this *Ave Maria* we are in the last act of the opera, where Desdemona has just said good night to her maid. Outside the castle it is blowing a gale, and Desdemona has a premonition that this may be her last night. She kneels down and says her Ave Maria. Into this Verdi and Boito weave Desdemona's personal prayer: pray for those who are kneeling before you, pray for the sinners, for the innocent and the weak, but also for those who are powerful and weighed down with an appalling fate. Thus she also prays for her beloved husband Otello, who just as the last Ave Maria has been sung enters the room and strangles her.

[15] The German composer and conductor Heinrich Marschner (1795-1861) was especially known by his contemporaries for his operas, which were regarded as ideal specimens of the genre. His *Ave Maria* is from Op. 115, which comprises seven lieder from 1842. Marschner was also a well-known musician in Denmark. In 1836 he paid a highly successful visit to Copenhagen; a visit which according to contemporary reports included tributary concerts, a tributary poem by Oehlenschläger, a torchlight parade and social mingling with among others prominent Danes like H. C. Andersen and I. P. E. Hartmann. During Marschner's visit The Royal Opera staged his opera *Hans Heiling,* and it was such a success that it remained in the repertoire for 70 years. After Marschner's visit to Copenhagen futile efforts were made to appoint him Conductor at the Theatre.

[16] The organ chorale *Meine Seel' erhebt den Herren* (My soul magnifies the Lord) BWV 648 by Johann Sebastian Bach (1685-1750) is one the six chorales published by publisher Georg Schübler. Five of the six chorales are Bach's own organ arrangements of cantata movements. Thus this movement comes from the cantata *Meine Seel' erhebt den Herren* for the day in the ecclesiastical year, when Virgin Mary's visit to the parents of John the Baptist, Elizabeth and Zachariah, is commemorated. The lyrics of *My soul magnifies the Lord* belong to one of the three biblical hymns of thanksgiving from The New Testament. In Latin it is called *Magnificat* (also known as the *Song of Mary*), which is the first word in the Latin text of the Gospel of St Luke 1:46-55.

[17] The Austrian composer Anton Bruckner (1824-1896) is especially known for his nine symphonies and for his sacred music. Three times in his music he used the Ave Maria text: No. 5 in the catalogue of Bruckner's works (WAB) is for soprano voice, alto voice, choir, cello and organ, WAB 6 is for 8-part mixed choir and WAB 7, which is to be found on this CD, for solo voice and piano or organ.

[18] The source of *Stabat Mater* by Bo Gunge (born 1964) is a melody which he composed for Pastor Emeritus Holger Lissner's hymn *When the Mother of God was standing at the cross*. The hymn is a Danish version of the medieval *Stabat Mater* about the suffering Mary standing at the foot of the cross with the crucified Jesus. As in *The Blessed Virgin's Expostulation* the double nature of Jesus as both God and human being is central.
Bo Gunge lives in Ribe and has written many pieces of music for Ribe Cathedral. In addition, his list of works includes among other things two symphonies, an oboe concerto, a piano concerto, an opera and several works for choir as well as chamber music compositions.

[19] The opera *Tannhäuser* from 1845 by Richard Wagner (1813-1883) is a story of love and atonement. On the basis of medieval legends Richard Wagner himself wrote the libretto, in which he combined the legend of Tannhäuser, the minstrel knight who is to atone for his time in Mons Venus, with the myth of the 14th century medieval song contest at Wartburg Castle in Thüringer Wald. We are in the opening scene of the third and final act of the opera. Elisabeth's beloved Tannhäuser has not returned from his pilgrimage to Rome. Three years have passed, and he is not to be found among the survivors from the long journey. Elisabeth feels that there is only one thing she can do in order to save his soul; she prays that she may be found worthy of praying to Virgin Mary for his redemption.

© Translation: Merete Wendler, 2010.

Ave Maria

Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus tui ventris, Jesus.
Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc et in hora mortis nostrae.
Amen.

Hil dig, Maria

Hil dig, Maria, fuld af nåde, Herren er med dig, velsignet er du blandt kvinder, og velsignet er dit livs frugt, Jesus.
Hellige Maria, Guds moder, bed for os syndere, nu og i vores døds time.
Amen

Hail, Mary

Hail Mary, full of grace, the Lord is with thee, blessed art thou among women and blessed is the fruit of thy womb, Jesus.
Holy Mary, Mother of God, pray for us sinners, now and at the hour of our death.
Amen.

[2] Fr. Schubert: Ave Maria
Tekst: Walter Scott

Ave Maria!
Jungfrau mild, erhöre einer Jungfrau Flehen,
aus diesem Felsen starr und wild
soll mein Gebet zu dir hin wehen.
Wir schlafen sicher bis zum Morgen,
ob Menschen noch so grausam sind.
O Jungfrau, sieh der Jungfrau Sorgen,
o Mutter, hör ein bittend Kind!
Ave Maria!

Ave Maria!
unbefleckt! Wenn wir auf diesen Fels hinsinken
zum Schlaf, und uns dein Schutz bedeckt,
wird weich der harte Fels uns dünken.
Du lächelst, Rosendüfte wehen
in dieser dumpfen Felsenkluft.
O Mutter, höre Kindes Flehen,
o Jungfrau, eine Jungfrau ruft!
Ave Maria!

Ave Maria!
Reine Magd! Der Erde und der Luft Dämonen,
von deines Auges Huld verjagt,
sie können hier nicht bei uns wohnen.
Wir wolln uns still dem Schicksal beugen,
da uns dein heilger Trost anweht;
der Jungfrau wolle hold dich neigen,
dem Kind, das für den Vater fleht!
Ave Maria!

Fr. Schubert : Hil dig, Maria
Tekst : Walter Scott

Hil dig, Maria!
Jomfru mild, hør en jomfrus bøn,
fra denne hårde og vilde klippe
skal min bøn svære hen til dig.
Vi sover trygt til morgen,
selv om mennesker er nok så grusomme.
Åh Jomfru, se jomfruens bekymringer,
åh mor, hør et bedende barn!
Hil dig, Maria!

Hil dig, Maria!
Du uplettede! Når vi falder i søvn på denne klippe,
og din beskyttelse skærmer os,
så vil den hårde klippe synes blød.
Du smiler, rosendufte bølger
i denne dumpe klippeslugt.
Åh mor, hør et barns klage,
åh Jomfru, en jomfru kalder!
Hil dig, Maria!

Hil dig, Maria!
Rene Jomfru! Jordens og luftens dæmoner
bliver bortjaget af dit øjes godhed,
de kan ikke bo her hos os.
Vi vil stille bøje os for skæbnen,
da din hellige trøst bliver skænket os;
Jomfru, bøj dig nådigt over denne jomfru
og over barnet, der beder for sin far!
Hil dig, Maria!

Oversættelse: Elisabeth Meyer-Topsøe

Fr. Schubert: Hymn to the Virgin
Lyrics: Walter Scott

Ave Maria! maiden mild!
Listen to a maiden's prayer!
Thou canst hear though from the wild,
Thou canst save amid despair.
Safe may we sleep beneath thy care,
Though banished, outcast, and reviled—
Maiden! hear a maiden's prayer;
Mother, hear a suppliant child!
Ave Maria!

Ave Maria! undefiled!
The flinty couch we now must share
Shall seem with down of eider piled,
If thy protection hover there.
The murky cavern's heavy air
Shall breathe of balm if thou hast smiled;
Then, Maiden! hear a maiden's prayer,
Mother, list a suppliant child!
Ave Maria!

Ave Maria! stainless styled!
Foul demons of the earth and air,
From this their wonted haunt exiled,
Shall flee before thy presence fair.
We bow us to our lot of care,
Beneath thy guidance reconciled:
Hear for a maid a maiden's prayer,
And for a father hear a child!
Ave Maria!

[5] Max Reger: Mariä Wiegenlied
Tekst: Martin Boelitz

Maria sitzt am Rosenhag und wiegt ihr Jesuskind,
durch die Blätter leise weht der warme Sommerwind.

Zu ihren Füßen singt ein buntes Vögelein:
Schlaf, Kindlein, süße, schlaf nun ein!

Hold ist dein Lächeln, holder deines Schlummers Lust,
leg dein müdes Köpfchen fest an deiner Mutter Brust!
Schlaf, Kindlein, süße, schlaf nun ein!

Max Reger: Marias vuggevise
Tekst: Martin Boelitz

Maria sidder i rosengården og vugger sit Jesusbarn,
gennem bladene blæser den varme sommervind.

Ved hendes fødder synger en broget lille fugl:
Sov, lille barn, søde, sov nu!

Smukt er dit smil, endnu smukkere er din slummers lyst,
læg dit trætte, lille hoved tæt ved dit moders bryst!
Sov, lille barn, søde, sov nu!

Max Reger: Mary's Lullaby
Lyrics: Martin Boelitz

Mary sits in the rose garden and rocks her child Jesus,
Quietly through the leaves blows a warm summer wind.

At her feet sings a colourful little bird:
Sleep, little child, my sweet, go to sleep now!

Lovely is your smile, lovelier your joy in slumber,
Lay your tired little head against your mother's breast!
Sleep, little child, my sweet, go to sleep now!

© Translation: Merete Wendler, 2010.

[6] Henry Purcell: The Blessed Virgin's Expostulation
Tekst: Nahum Tate

Tell me, tell me some, some pitying angel,
Tell quickly, quickly, quickly say,
Where, where does my soul's sweet darling stray,
In tiger's or more cruel, more cruel cruel Herod's way?
Ah, ah rather, rather let his little, little footsteps press
Unregarded through the wilderness,
Where milder, milder, where milder savages resort,
The desert's safer, the desert's safer than a tyrant's court.
Why, why, fairest object of my love,
Why, why dost thou from my longing eyes remove?
Was it, was it a waking dream that did fortell thy wondrous birth,
Thy wondrous, wondrous birth?
No vision, no, no vision from above?
Where's Gabriel, where's Gabriel now that visited my cell?
I call, I call, I call: Gabriel! Gabriel!
He comes not.
Flatt'ring, flatt'ring hopes, farewell flatt'ring hopes, farewell.
Me Judah's daughters once caress'd,
Call'd me of mothers the most, the most bless'd.
Now fatal change, of mothers most distress'd.
How, how shall my soul its motions guide?
How, how shall I stem the various, various tide,
Whilst faith and doubt my lab'ring soul divide?
For whilst of thy dear, dear sight beguil'd,
I trust the God, but oh! I fear, but oh! I fear the child.

Henry Purcell: Den hellige jomfrus indsigelse
Tekst: Nahum Tate

Fortæl mig, er der ikke én, der vil fortælle mig, en engel, der har medlidenhed,
fortæl mig hurtigt, hurtigt, hurtigt,
hvor, hvor strejfer min sjæls søde skat om,
i løvens eller den mere grusomme, den mere grusomme grusomme Herodes' hule?
Åh, åh lad snarere, lad snarere hans små fodtrin
gå ubemærkede igennem ødemarken,
hvor blidere, blidere, hvor blidere vilddyr holder til,
ørkenen er sikrere, ørkenen er sikrere end tyrannens hof.
Hvorfor, hvorfor, du den fagreste genstand for min kærlighed,
hvorfor, hvorfor løber du væk fra mine længselsfulde øjne?
Var det, var det en vågen drøm, som forudsagde din forunderlige fødsel,
din forunderlige, forunderlige fødsel?
Intet syn, intet, intet himmelsk syn?
Hvor er Gabriel, hvor er Gabriel nu, som besøgte mit kammer?
Jeg kalder, jeg kalder, jeg kalder: Gabriel! Gabriel!
Han kommer ikke.
Forfængelige, forfængelige håb, farvel forfængelige håb, farvel.
Mig kærtegnede engang Judæas døtre,
kaldte mig af alle mødre den mest, mest velsignede:
nu skæbnesvanger forandring, af mødre den mest ulykkelige.
Hvordan, hvordan skal min sjæl finde vej?
Hvordan, hvordan skal jeg modstå den omskiftelige, omskiftelige strøm,
når tro og tvivl kløver min fortvivlede sjæl?
For mens jeg ikke kan glæde mig over at kunne se dig, mit ét og alt,
sætter jeg min lid til Gud, men åh! jeg frygter, men åh! jeg frygter for mit barn.

© Oversættelse: Merete Wendler, 2010.

[7] Paul Hindemith: Pietá
Tekst: Rainer Maria Rilke

Jetzt wird mein Elend voll, und namenlos
erfüllt es mich. Ich starre wie des Steins
Inneres starrt.
Hart wie ich bin, weiß ich nur Eins:
Du wurdest groß -
...und wurdest groß,
um als zu großer Schmerz
ganz über meines Herzens Fassung hinauszustehn.
Jetzt liegst du quer durch meinen Schoß,
jetzt kann ich dich nicht mehr gebären.

Paul Hindemith: Pietá
Tekst: Rainer Maria Rilke

Nu bliver min elendighed fuldkommen, og navnløst
fylder den mig. Jeg stivner, som stenens
indre stivner.
Hård, som jeg er, ved jeg kun eet:
Du blev stor –
… og blev stor,
for som en alt for stor smerte
at rage helt op over mit hjertes fatteevne.
Nu ligger du på tværs gennem mit skød,
nu kan jeg ikke længere bringe dig til verden.

© Oversættelse: Elisabeth Meyer-Topsøe

Paul Hindemith: Pietá
Lyrics: Rainer Maria Rilke

Now my misery is full, and namelessly
It fills me. I stiffen, as the inside
Of the stone stiffens.
Hard as I am, I know only one thing:
You grew–
…and grew
In order to stand forth
As too great pain
Quite beyond what my heart may grasp.
Now you are lying straight across my womb,
Now I can no longer
Give you birth.

© Translation: Merete Wendler, 2010.

[8] Paul Hindemith: Stillung Mariä mit dem Auferstandenen.
Tekst: Rainer Maria Rilke

Was sie damals empfanden: ist es nicht
vor allen Geheimnissen süß
und immer noch irdisch:
da er, ein wenig blaß noch vom Grab,
erleichtert zu ihr trat:
an allen Stellen erstanden.
O zu ihr zuerst. Wie waren sie da
unaussprechlich in Heilung.
Ja sie heilten, das war's. Sie hatten nicht nötig,
sich stark zu berühren.
Er legte ihr eine Sekunde
kaum seine nächstens
ewige Hand auf die frauliche Schulter.
Und sie begannen
still wie die Bäume im Frühling,
unendlich zugleich,
diese Jahreszeit
ihres äußersten Umgangs.

Paul Hindemith: Marias trøst med den Genopstandne
Tekst: Rainer Maria Rilke

Hvad de følte dengang: er det ikke
sødere end alle andre hemmeligheder
og dog stadigvæk jordisk:
da han, endnu lidt bleg fra graven,
lettet trådte hen til hende:
helt og holdent opstået.

O først til hende. Hvor var de dog i det øjeblik
uudsigeligt i helbredelse.
Ja, de blev helbredt, det var det. De behøvede ikke
røre meget ved hinanden.
Han lagde knapt et sekund
sin nu snart evige hånd
på den kvindelige skulder.
Og de begyndte
stille som træerne om foråret,
og samtidig uendeligt,
på denne årstid
deres sidste møde.

© Oversættelse: Elisabeth Meyer-Topsøe

Paul Hindemith: Consolation of Mary with the risen Christ
Lyrics: Rainer Maria Rilke

What they experienced then: Is it not
Sweet above all secrets
And yet earthly.
As he, a little pale still from the grave,
Stepped toward her with relief:
Wholly resurrected.
Oh to her first. How they were
Unutterably in healing at that moment.
Yes, they were healing, that was it. They had no need
To touch each other firmly.
He laid for a second
His soon to be eternal hand on her womanly
shoulder.
And they began,
Quietly like the trees in spring,
Infinitely together,
This season
Of their ultimate meeting.

© Translation: Merete Wendler, 2010.

[10] Hildegard von Bingen: Quia ergo

Quia ergo femina mortem instruxit,
clara Virgo illam interemit,
et ideo est summa benedictio
in feminea forma prae omni creatura,
quia Deus factus est homo
in dulcissima et beata Virgine.

Hildegard von Bingen: As a Woman

As a woman has brought death,
A pure Virgin has conquered it.
Therefore the highest blessing
Rests upon the female form before all creatures,
Because God became human
Within the sweetest and most beautiful Virgin.

Hildegard von Bingen: Døden, som kom ind i verden

Døden, som kom ind i verden ved en kvinde,
blev tilintetgjort ved den strålende Jomfru.
Derfor lovprises kvinden
frem for enhver skabning,
fordi Gud blev menneske
i den milde og salige Jomfru.

© Oversættelse: Jacob Thomsen

[11] Giuseppe Verdi : Ave Maria
Tekst: Dante

Ave regina Vergine Maria, Piena di grazia:
Iddio è sempre teco:
Sopra ogni donna benedetta sia.
E 'l frutto del tuo ventre, il qual'io preco, Che ci guardi dal mal
Cristo Gesù, sia benedetto E noi tiri con seco.
Vergine benedetta, sempre tu Ora per noi a Dio,
Che ci perdoni e dia ci grazia
a viver sì quaggiù
che 'l Paradiso al nostro fin ci doni!
Ave Maria. Ôra per noi a Dio, Ôra per noi, Ôra per noi!

Giuseppe Verdi : Hil dig, Maria
Tekst : Dante

Hil dig, dronning Jomfru Maria, fuld af nåde:
Herren er altid med dig:
Velsignet er du blandt kvinder.
Og velsignet er dit livs frugt, som jeg beder om frelse fra det onde,
vær velsignet, Jesus Kristus, og tag os med.
Velsignede Jomfru, bed altid for os til Gud,
så han vil tilgive os og give os nåden
at leve således her på jorden,
at vi har fortjent Paradiset ved vor død!
Hil dig, Maria. Bed for os til Gud, bed for os, bed for os!

© Oversættelse: Giulia Bellesso Noes og Elisabeth Meyer-Topsøe

Giuseppe Verdi : Ave Maria
Lyrics: Dante

Hail Queen, Virgin Mary, full of grace:
The Lord is always with you:
Among all women, you are blessed.
And blessed is the fruit of your womb, to whom I pray that we may be kept from evil,
Be blessed, Jesus Christ, and take us with you.
Blessed Virgin, always pray for us to God
That he may forgive us and grant us the grace
Of living here on earth in such a way
That at our death we have deserved Paradise!
Hail Mary. Pray for us to God, pray for us, pray for us!

© Translation: Merete Wendler, 2010.

[14] Giuseppe Verdi : Ave Maria (Desdemonas bøn)
Tekst : Boito efter Shakespeare

Ave Maria piena di grazia, eletta fra le spose e le vergini sei tu,
sia benedetto il frutto, o, benedetta, di tue materne viscere, Gesù.
Prega per chi adorando a te si prostra,
prega pel peccator, per l'innocente, e pel debole oppresso e pel possente,
misero anch'esso, tua pietà dimostra.
Prega per chi sotto l'oltraggio piega la fronte e sotto la malvagia sorte,
per noi tu prega, sempre e nell'ora della morte nostra,
prega per noi, prega per noi, prega.
Ave Maria. .. nell`ora della morte. Ave! Amen!

Giuseppe Verdi : Hil dig, Maria (Desdemonas bøn)
Tekst: Boito efter Shakespeare

Hil dig, Maria, fuld af nåde, velsignet er du blandt gifte kvinder såvel som blandt jomfruer,
velsignet er frugten, o velsignet, frugten af dit moderlige skød, Jesus.
Bed for dem, som tilbedende kaster sig i støvet for dine fødder.
Bed for synderen, for den uskyldige og for den svage, som er undertrykt.

Bed for den, der udøver magt men også er lidende,
og vis ham nåde.
Bed for dem, der bøjer deres hoved under deres triste
skæbne.
Bed for os altid og i vores døds time,
bed for os, bed for os, bed.
Hil dig, Maria .. i dødens time. Hil dig! Amen!

© Oversættelse: Giulia Bellesso Noes og Elisabeth Meyer-Topsøe

Giuseppe Verdi: Hail, Mary (Desdemona's prayer)
Lyrics: Boito/Shakespeare

Hail Mary, full of grace, blessed are you among
married women as well as among virgins,
Blessed is the fruit, o blessed, the fruit of your
maternal womb, Jesus.
Pray for those, who in adoration prostrate themselves
before you.
Pray for the sinner, for the innocent one and the
weak one, who is oppressed.
Pray for him, who exercises authority but also
suffers, and show him grace.
Pray for those, who bow to their sad fate.
Pray for us eternally and always at the time of our death,
Pray for us, pray for us, pray.
Hail Mary … in the hour of death. Hail! Amen!

© Translation: Merete Wendler, 2010.

[15] Heinrich Marschner: Ave Maria
Tekst: Anonym

Ave Maria! Ave Maria, Maria!
Neig' dein Angesicht, hochheil'ge Mutter, über uns
vom Himmel;
die Sonne sank, der Tag zerbricht und stille steht der
Lebenden Gewimmel.

Ave Maria, Maria!
Unter deine Schleier hüll' gnädig ein die müde
Menschenwelt.
Dein ist die Nacht und dein die Totenfeier,
so Gnade mir, wann dieser Leib zerbricht.

Ave Maria! Maria!
Die Glocke ruft; wie vor der Nacht der Tag,
wird vor der Ewigkeit die Zeit sich schwärzen;

wer dich erkannt und die vertrauen mag,
schlaf´ kindlich ein und lächle dir am Herzen,
dein milder Hauch durchatmet alle Fernen,
die Erde sinkt, die Zeit zerbricht.

Ave Maria!
Neige, o neige, o neige von den Sternen hoch über
uns dein Mutterangesicht.
Ave Maria, Maria!

Heinrich Marschner: Hil dig, Maria
Tekst: Anonym

Hil dig Maria! Hil dig, Maria, Maria!
Bøj fra himlen dit ansigt over os, højhellige moder;
solen sank, dagen brister, og de levendes vrimmel
står stille.

Hil dig Maria, Maria!
Indhyl den trætte menneskeverden i dit nådige slør.

Din er natten, og din er dødens hvile,
så vær mig nådig, når denne krop går itu.

Hil dig Maria, Maria!
Klokken kalder; ligesom dagen sortner før natten,
sådan vil tiden sortne før evigheden;

den, der forstår dig og vil sætte sin lid til dig,
sover barnligt ind og smiler til dig fra hjertet,
dit milde åndedrag gennemstrømmer det fjerne,
jorden synker, tiden opløses.

Hil dig Maria!
Bøj, o bøj, højt fra stjernerne, dit moderansigt over os.
Hil dig Maria, Maria!

© Oversættelse: Elisabeth Meyer-Topsøe

Heinrich Marschner: Ave Maria
Tekst: Anonymous

Hail Mary! Hail Mary, Mary!
Look down, holy Mother, upon us from Heaven;
The sun set, the day bursts and quiet is the busy swarm.

Hail Mary, Mary!
In your veils enfold mercifully this weary human world.
Yours is the night and yours the rest of the departed,
Have mercy on me, when this body perishes.

Hail Mary, Mary!
The bell tolls; as before the night the day grows dark,
Thus time will grow dark before eternity;

The one who understands you and has faith in you
Sleeps peacefully and smiles at you from the bottom
of his heart,
Your mild breath infuses what is far away,
The earth sinks, time bursts.

Hail Mary!
Look down, oh look down from the stars high above us,
compassionate Mother.
Hail Mary, Mary!

© Translation: Merete Wendler, 2010.

[18] Bo Gunge: Stabat mater
Tekst: Holger Lissner

1 Da Guds moder stod ved korset,
sønderrevet i sin sorg,
mærkede hun vreden stige
som en flod og måtte skrige,
mod den Gud, der var så grusom,
at han blot lod dette ske.

2 Alle mødres sorg var hendes,
smerten uden håb om trøst
ved at se sit barn forbløde,
ved at lægge ham blandt døde.
Om han bare måtte leve,
gav hun gerne selv sit liv.

3 Og hun skreg ud af sin vånde:
"Gud, min Gud, så grib dog ind!
Ser du ikke, hvor han lider,
hvordan smerten i ham slider?
Har du magt, så kom, bevis det!
- Eller er din magt en løgn?"

4 Men fra Himlen kom kun mørke,
Gud var tavs, - om Gud var til.
Tavs var englen, der forkyndte,
at i hendes skød begyndte
det, som verden længtes efter,
liv, hvor dødens magt var brudt.

5 Da lød stemmen over hende,
stemmen, som hun havde kær:
"Far, blandt alle mine fjender
er jeg gemt i dine hænder.
Os kan ingen magter skille.
Alt er fuldbragt, som du vil!"

6 Her var håbet, her var troen,
ubrudt i Guds kærlighed,
her blev ingenting forklaret,
men i hans tro fandt hun svaret,
der fik vreden til at vige,
synke dybt ind i Guds fred.

Bo Gunge: Stabat mater
Lyrics: Holger Lissner

When the Mother of God was standing at the cross,
Torn to pieces with grief,
She felt anger rising
Like a flood and had to scream
Against the God who was so cruel
That he just let this happen.

The grief of all mothers was hers,
The pain with no hope of comfort
Of watching her child bleed to death,
Of laying him to rest.
If he could only live,
She would be happy to lay down her own life.

And she screamed of agony:
“God, my God, do something!
Don’t you see his sufferings,
How the pain is tearing him to pieces?
If you are in power, come on, prove it!
- Or is your power a lie?

But from Heaven there was only darkness,
God was silent, -- if at all in existence.
Silent was the angel who announced
That in her womb began
What the world was longing for,
Life where the power of death had been broken.

Then the voice above her said,
The voice dear to her:
“Father, among all my enemies
I am safe in your hands.
No powers can separate us.
All is accomplished the way you want it!”

Here was hope, here was faith,
Unbroken in the love of God,
Here nothing was explained,
But in his faith she found the answer
Which made her anger give way,
Sink deeply into the peace of God.

© Translation: Merete Wendler, 2010.

[19] Richard Wagner: All’mächtge Jungfrau
Tekst: Richard Wagner

All´mächtge Jungfrau, hör mein Flehen!
Zu Dir, Gepries´ne, rufe ich!
Lass mich im Staub vor Dir vergehen,
o, nimm von dieser Erde mich,
o, nimm von dieser Erde mich!

Mach, dass ich rein und engelgleich
eingehe in Dein selig Reich
mach, dass ich rein und engelgleich
eingehe in Dein selig Reich!

Wenn je, in tör´gem Wahn befangen
mein Herz sich abgewandt von Dir,

wenn je ein sündiges Verlangen,
ein weltlich Sehnen keimt in mir,
so rang ich unter tausend Schmerzen,
dass ich es töt´ in meinem Herzen.

Doch, konnt´ ich jeden Fehl nicht büssen,
so nimm Dich gnädig meiner an!
Nimm Dich gnädig meiner an!

dass ich mit demutvollem Grüssen
als würd´ge Magd Dir nahen kann:
um Deiner Gnaden, reichste Huld
nur anzuflehn für seine Schuld,
um Deiner Gnaden, reichste Huld
nur anzuflehen für seine Schuld!

Richard Wagner: Almægtige jomfru
Tekst: Richard Wagner

Almægtige Jomfru, hør min bøn!
Til dig, du tilbedte, råber jeg!
Lad mig forgå i støvet under dig,
tag mig bort fra denne jord,
tag mig bort fra denne jord!

Gid du vil hjælpe mig til at gå ind
i dit salige rige, ren som en engel!

Hver gang mit hjerte i vanvid
har vendt sig fra dig,
hver gang jeg har følt
en syndig længsel spire,
så har jeg kæmpet under tusinde smerter,
for at dræbe den i mit hjerte.

Dog kunne jeg ikke sone alle synder,
så tag nådig imod mig!

Således at jeg med ydmyge hilsener
kan nærme mig dig som en værdig kvinde,
kun for at bønfalde dig, du rene,
om nåde for hans synder.

© Oversættelse: Elisabeth Meyer-Topsøe

Richard Wagner: Almighty Virgin
Lyrics: Richard Wagner

Almighty Virgin, hear my prayer!
To you I cry, All-glorious!
Let me perish in the dust before thee,
Oh, take me from this earth!
Oh, take me from this earth!

Make me pure and like an angel
Enter into your blessed realm!
Make me pure and like an angel
Enter into your blessed realm!

If ever, engrossed in foolish fancies,
My heart has strayed from you,
If ever a sinful longing,
A worldly yearning springs up within me,
I wrestled then beneath a thousand pains,
To kill it in my heart!

Yet, if I could not atone for every fault,
Receive me of your grace,
Receive me of your grace!

That, as a worthy maid, I may
Approach you in humble greeting,
To implore the richest favour
Of your mercy for his sin!
To implore the richest favour
Of your mercy for his sin!

© Translation: Merete Wendler, 2010.

Elisabeth Meyer-Topsøe har altid interesseret sig for kirkemusik og sunget kirkekoncerter fra Skagen Kirke i nord over Aalborg, Aarhus og Viborg til Ribe og Maribo Domkirker og i mange af Danmarks andre smukke kirker. Sammen med organisten Hans Norbert Bihlmaier har hun indspillet danske salmer og med pianisten Per Salo en internationalt rost indspilning af Paul Hindemiths *Das Marienleben* om jomfru Marias liv og skæbne.

Elisabeth Meyer-Topsøe, der i 2010 er blevet udnævnt til professor i klassisk sang ved Musikkonservatoriet i Trondheim, er uddannet på Operaskolen i Stockholm og privat hos Sten Høgel, Vagn Thordal og Hovsångerskan Birgit Nilsson. Hun blev i 2006 master i elitesangpædagogik fra Det Kongelige Danske Musikkonservatorium.

Som operasanger er hendes kernerepertoire lyrisk-dramatiske sopran-partier som Webers Agathe og Euryanthe; Beethovens Leonore; Richard Wagners Elisabeth, Elsa, Freia, Sieglinde og Senta; Richard Strauss´ Ariadne, Arabella, Chrysothemis, Daphne og Feltmarskalinde; Verdis Leonora og Puccinis Butterfly. Disse roller har bragt hende fra Savonlinna Festspillene i Finland til Maggio Musicale i Firenze, fra Kungliga Operan i Stockholm til Opera di Roma, fra Operaen i København til Sommerfestspillene i Wiesbaden, fra Den Jyske Opera i Århus til The New Israeli Opera i Tel Aviv, fra Festival d'Aix- en-Provence til Teatro Colón i Buenos Aires, fra Teatro Cervantes i Málaga og Teatro de la Maestranza i Sevilla til operaerne i Zürich, Verona, Torino, Staatsoper Wien, Deutsche Oper og Staatsoper Berlin, Théâtre Châtelet og Theâtre des Champs-Élysée i Paris og mange andre operahuse.

Elisabeth Meyer-Topsøe har været sangsolist ved koncerter i Konservatoriets Store Sal i Moskva, Salle Pleyel i Paris, Palao della Música i Barcelona, Berlins Philharmonie, Liederhalle i Stuttgart og på koncert-tournéer i bl.a. Finland, Danmark, Schweiz, Østrig, Tyskland, Frankrig, Island og USA. Hendes indspilning af Richard Wagners *Wesendonck Lieder* og Richard Strauss` *Vier letzte Lieder* blev et 'Collector´s Item' og 'Editor´s Choice' i 'Gramophone' og tildeltes "*fffff*" i det franske 'Télérama'; og hendes cd med operaarier af Richard Strauss og Richard Wagner blev nomineret til den danske Grammy. Sammen med pianisten Per Salo har hun udover Paul Hindemiths *Das Marienleben* indspillet romancer af Rangström og Sibelius og *Danske Sange, vol. 1 "Marken er mejet"* og *vol. 2 "Grøn er vårens hæk"*.
http://www.elisabethmeyer-topsoe-dk

Birgitte Ebert tog kirkemusikalsk diplomeksamen fra Det Kongelige Danske Musikkonservatorium som elev af prof. Flemming Dreisig og prof. Leif Thybo 1987. Hun debuterede i 1990 som elev af prof. Grethe Krogh. Hun er videreuddannet på Lübeck Musikhochschule 1988-89 hos prof. Martin Haselböck og hos prof. Olivier Latry i Paris 1994-95. I 2000 tog hun musikpædagogisk eksamen fra DKDM. Samme år blev hun, efter 10 år som organist ved Hellerup Kirke i Nordkøbenhavn, udnævnt til organist ved Ribe Domkirke som den første kvindelige domorganist i Danmark. I 2007 var hun medstifter af Rued Langgaard Selskabet, hvor hun nu er sekretær i bestyrelsen. Fra 2007 er hun desuden lærer på Løgumkloster Kirkemusikskole.

Birgitte Ebert har spillet orgelkoncerter i en række europæiske lande. I 2004 udgav hun en cd med dansk orgelmusik fra Ribe Domkirke (PAULA PACD 150). Hun har desuden skrevet artikler og holdt utallige foredrag om kirkemusikalske emner.

Elisabeth Meyer-Topsøe has always taken an interest in church music and has given church concerts from Skagen Church in northern Denmark and Aalborg, Aarhus and Viborg to the cathedrals in Ribe and Maribo and in many other beautiful churches in Denmark. Together with Organist Hans Norbert Bihlmaier she has recorded Danish hymns and together with Pianist Per Salo she has made an internationally acclaimed recording of Paul Hindemith's *Das Marienleben* about the life and fate of Virgin Mary. Elisabeth Meyer-Topsøe, who in 2010 was appointed Professor of Classical Singing at the Trondheim Conservatory of Music, was educated at the Opera School in Stockholm and has taken private lessons with Sten Høgel, Vagn Thordal and Court Singer Birgit Nilsson. In 2006 she graduated from the Royal Danish Conservatory of Music as a Master of Elite Singing Teaching. As an opera singer her core repertoire consists of lyric-dramatic soprano roles like Weber's Agathe and Euryanthe; Beethoven's Leonore; Richard Wagner's Elisabeth, Elsa, Freia, Sieglinde and Senta; Richard Strauss' Ariadne, Arabella, Chrysothemis, Daphne and Feltmarschallin; Verdi's Leonora and Puccini's Butterfly. These roles have taken her from the Savonlinna Opera Festival in Finland to Maggio Musicale in Florence, from the Royal Opera in Stockholm to Opera di Roma, from the Opera in Copenhagen to the International May Festival in Wiesbaden, from the Opera of Jutland in Aarhus to the New Israeli Opera in Tel Aviv, from Festival d'Aix-en-Provence to Teatro Colón in Buenos Aires, from Teatro Cervantes in Málaga and Teatro de la Maestranza in Seville to the operas in Zürich, Verona, Torino, Staatsoper Wien, Deutsche Oper and Staatsoper Berlin, Théâtre Châtelet and Theâtre des Champs-Élysée in Paris and many other opera houses. Elisabeth Meyer-Topsøe has been a vocal soloist at concerts in the Great Hall of the Moscow Conservatory, Salle Pleyel in Paris, Palao della Música in Barcelona, the Berlin Philharmonie, the Liederhalle in Stuttgart and at concert tours in among other countries Finland, Denmark, Switzerland, Austria, Germany, France, Iceland and the USA. Her recording of Richard Wagner's *Wesendonck Lieder* and Richard Strauss' Vier letzte Lieder became "A collector's Item" and "Editor's Choice" in "Gramophone" and was awarded "*ffff*" in French Télérama; and her CD with opera arias by Richard Strauss and Richard Wagner was nominated for the Danish Grammy. Besides Paul Hindemith's *Das Marienleben* she has together with Pianist Per Salo recorded romances by Rangström and Sibelius and *Danish Songs, vol. 1 "The Field Has Been Mowed"* and *vol. 2 "Green Is the Hedge of Spring"*.
http://www.elisabethmeyer-topsoe-dk

Birgitte Ebert graduated as an MA in Church Music from the Royal Danish Conservatory of Music in 1987 after having studied with Professors Flemming Dreisig and Leif Thybo. In 1990 she had her debut concert as a student of Professor Grethe Krogh. She received further education at Lübeck Musikhochschule 1988-89 with Professor Martin Haselböck and with Professor Olivier Latry in Paris 1994-95. In 2000 she finished a master's degree in Pedagogy of Music at the Royal Danish Conservatory of Music. In the same year, after ten years as Organist at Hellerup Church in North Copenhagen, she was appointed Organist at Ribe Cathedral thus becoming the first female Cathedral Organist in Denmark. In 2007 she was one of the founders of the Rued Langgaard Society, in which she is now committee secretary. From 2007 she has been a teacher at the Løgumkloster School of Church Music. Birgitte Ebert has played organ concerts in a number of European countries. In 2004 she published a CD with Danish organ music from Ribe Cathedral (PAULA PACD 150). In addition, she has written articles and given innumerable lectures on subjects relating to church music.

© Translation: Merete Wendler, 2010.

Orglet i Ribe Domkirke
Frobenius 1973 (udvidet 1994)

Svelleværk man. IV:
1 salicional 8
2 hulfløjte 8
3 unda maris 8
4 eng. spidspr. 4
5 oktav 2
6 mixtur IV
7 fagot 16
8 trompet 8

Brystværk man. III:
9 rørfløjte 8
10 blokfløjte 4
11 principal 2
12 fløjte 2
13 quint 2 2/3
14 terts 1 3/5
15 oktav 1
16 cymbel II
17 vox humana 8
tremulant

Hovedværk man. II:
18 gedakt 16
19 principal 8
20 spidsfløjte 8
21 gamba 8
22 oktav 4
23 nathorn 4
24 quint 2 2/3
25 oktav 2
26 sivfl. 2
27 mixtur VI
28 cymbel III
29 tromp. 8

Rygpositiv man. I:
31 gedakt 8
32 principal 4
34 rørfløjte 4
35 gemshorn 2
36 quint 1 1/3
37 sesquialtera II
38 scharf IV
39 dulcian 8

Pedal:
30 untersatz 32
33 subbas 16
40 principal 16
41 gedaktbas 16
42 oktav 8
43 gedakt 8
44 oktav 4
45 fløjte 4
46 rørfløjte 2
47 mixtur V
48 basun 16
49 trompet 8
50 trompet 4

S-P B-P R-P H-P
S-H S-B B-H R-H

2000 setzerkombinationer (system Jens Langvad)

Tak til:
Hans Edvard Nørregaard-Nielsen og Torben Bramming
Frobeniusfonden, DOKS' Gramexmidler og Hotel Dagmar i Ribe



Birgitte Ebert & Elisabeth Meyer-Topsøe

@Photo: Poul Anker Nielsen

DACOCD 700 · Til Jomfru Maria · Elisabeth Meyer-Topsøe · Birgitte Ebert · DIGITAL



DACOCD 700
DIGITAL DDD

Total playing time
74:57

Recorded
October 2009,
Ribe Cathedral, Denmark

Recording equipment
Christian Skriver

Produced and recorded by
Aksel Trige

Cover Photo:
Martin Mydtskov
Ronne &
Poul Anker Nielsen

DANACORD
Nørregade 22
DK-1165 Copenhagen
©DANACORD 2010
www.danacord.dk

COMPACT disc DIGITAL AUDIO

[1] Camille Saint-Saëns (1835 – 1921) *2:57*
Ave Maria

[2] Franz Schubert (1797 – 1828) *6:27*
Ave Maria fra Sieben Gesänge aus Walter Scotts die Fräulein vom See op. 52, 1825

[3] Charles Gounod (1818 – 1893) *3:02*
Ave Maria 1859,
over J.S. Bachs Præludium i C-dur

[4] Léon Boëllmann (1862-1897) *4:29*
Prière à Notre-Dame fra Suite Gothique op. 25, 1895, for orgelsolo

[5] Max Reger (1873-1916) *2:12*
Mariä Wiegenlied fra Schlichte Lieder, op. 76, 1911-12

[6] Henry Purcell (1659-1695) *7:37*
The Blessed Virgin's Expostulation 1693

[7] Paul Hindemith (1895-1963) *3:14*
Pietá fra Das Marienleben opus 27, 1948

[8] Paul Hindemith *2:12*
Stillung Mariä mit dem Auferstandenen fra Das Marienleben opus 27, 1948

[9] Rued Langgaard (1893-1952) *1:43*
Mariæ Bebudelse BVN 262, 1941,
for orgelsolo

[10] Hildegard af Bingen (1098-1179) *1:39*
Quia ergo fra Symphonia armoniae celestium revelationum

[11] Giuseppe Verdi (1813-1901) *4:58*
Ave Maria 1880, tekst af Dante

[12] César Franck (1822-1890) *3:06*
Ave Maria FWV 62, 1863

[13] Gabriel Fauré (1845-1924) *2:01*
Ave Maria op. 67, 1894-95

[14] Giuseppe Verdi *4:05*
Ave Maria fra Otello, 1887

[15] Heinrich Marschner (1795-1861) *5:54*
Ave Maria fra op. 115, 1842

[16] Johann Sebastian Bach (1685-1750) *2:07*
Meine Seel' erhebt den Herren BWV 648
for orgelsolo

[17] Anton Bruckner (1824-1896) *4:11*
Ave Maria WAB 7, 1882

[18] Bo Gunge (f. 1964) *6:30*
Stabat mater 2009 (førsteopførelse)

[19] Richard Wagner (1813-1883) *6:33*
Allmächt'ge Jungfrau fra Tannhäuser, 1845

Elisabeth Meyer-Topsøe, sopran
Birgitte Ebert, orgel

danacord

DACOCD 700 · Til Jomfru Maria · Elisabeth Meyer-Topsøe · Birgitte Ebert · DIGITAL